

מרסל ניניו בכלא המצרי - - ביום חתונתה - - ובשידור הטלוויזיה השבוע

אני חושבת שהרביצו גם ליהודים שהתפללו. אני לא זוכרת אם נהרגו או יתרו דים או לא. אבל היתה אווירה של פחד וחרדה. אם ראו ברחוב מישהו שניראה כמו אירופאי או יהודי, היו צועקים אחד ריו: "יא סיוני!" (ציוני) ומתנפלים עליו. זה היה תקופה קצרה בלבד. אני זוררת שהיה גם עוצר אצלנו בשעות מסויימות. והיינו צריכים להישאר בבית ולא להסתובב. למרות שאצלנו היה איזור שקט.

הכניסה אסורה

ליהודים ולכלבים

הייתי חברה בהליופוליס טניס קלאב. היתה שם טניס ובריכת-שחייה. ויום אחד, כשבאתי לשם, מצאתי שכתבו על הדלת: "הכניסה ליהודים ולכלבים אסורה" זה היה משהו שפגע בי מאוד. היה עוד מועדון שהייתי חברה בו, הכוח, שהיה מיועד לספורט. בעיקר ל-כדורסל. או סגרו אותו. טענו שהוא מהווה ריכוז של ציונים. מאז התחיל להתגלגל הרעיון לעלות ארצה.

מח דחף אותי להיות ציונית? אני לא יודעת בדיוק. אפשר לומר שזאת חיתה מין התעוררות של הרגשת שייכות ליש-ראל. כאשר באו אלי לגייס אותי לרשת, לא חשבתי פעמיים. ישר אמרתי כן. אפילו לא עלה בדעתי להגיד לא. אני יודעת שיהודים אחרים שפנו אליהם ביקשו לחישוב, ולבסוף אמרו לא. דיברתי גם עם בחורה אחת, שניסו לגייס אותה. היא חשבה, ואמרה שאינה מוכנה לעזור לנו. בזה נגמר העניין איתה. אני לא חשבתי בכלל שאני מסוגלת לתת תשובה נגטיבית. ביקשו ממני, והסכמתי. זה היה טבעי שאמר כן.

ייתכן שבמידה מסויימת זה נבע מכך שהיה בי רצון לנסות משהו אסור. בילדותי אהבתי לעשות דברים אסורים. העובדה שהשתייכתי לאירגון חומרתי לא שינתה את חיי. אני לא יכולה לומר שלא יצאתי, למשל, עם בחורים. כל החבריים שלי מאז נמצאים בארץ, ורק אחד או שניים בארצות-הברית. כולנו אהבנו את הארץ, והתלהבנו לדעת מה קורה שם. לא יכולתי או אפילו לתאר לעצמי איך נראית הארץ.

אני זוכרת, כשהשתחררנו בפברואר 1968, יצאנו ממצרים לז'נבה. שם אמרו לנו אנשי הצלב-האדום: "יש לכם אפ-שרות להישאר באירופה או לנסוע ליש-ראל, מה אתם רוצים?" אמרנו להם: תרימו לטפון מייד לארץ. אנחנו רוצים לנסוע ליש-ראל. זו לא היתה תשובה ציונית. זו היתה תשובה של השתייכות. זה לא ציונות. זאת היתה ההרגשה שיש-ראל היא הבית שלי.

כיום אני אוהבת את הבית שלי ברמת-השרון. אני אוהבת את הגליל, בייחוד בי-אביב, ואת הנגב. שיש לו כליכך הרבה גוונים. בכל פעם שאני עוברת דרך באבי-אל-וואד, בדרך לירושלים, אני מתרגשת מחדש. עכשיו אני עובדת. פתחתי מישרד לייבוא וייצוא. דברים קונקרטיים של בנייה וחומרי-גלם. החלק השיגרתי בעבודה הזאת לא מעניין אותי כלכך. החלק ש-מעניין הוא האפשרות להכיר אנשים חד-שים.

השבנו

שמתכרו

אותהנו!

סיפורה האישי של ויקטורין - "מרסל" ניניו

היינו הולכים בעיקר לטייל. לקאמפינג לא היינו יוצאים. המינהגים שהיו אז במצ-ריים לא איפשרו לבורה לצאת לקאמ-פינג. המישפחות לא-כיליכך נתנו.

באותה תקופה היתה גם תנועה קומ-ניסטית חזקה מאוד במצריים. אהבתי ללכת ולשמע הרצאות אצל הקומוניסטים. אלה היו הרצאות מאוד מעניינות. אלה לא היו דיבורים על מרכסיוס-לניניזם, כי-יאם היו צאות בכל מיני שטחים כמו סיפרות ומי-סיקה. זה משך אותי יותר מתנועה כמו השומר-הצעיר, שחינכה בעיקר לשגי דב-רים: לציונות ולקיבוץ. הקיבוץ אף פעם לא משך אותי. אולי מפני שאני אינדי-ווידואליסטית בטבעי.

אף פעם, באותן שנים שתדבר היה אפשרי, לא ביקרתי בארץ. בתקופת מיל-חמת-העולם השנייה היו הרבה ארץ-יש-ראלים שהיו במצריים, אבל אני הייתי יותר מדי קטנה וצעירה כדי להיפגש עם הבחורים מארץ-ישראל, או החיילים מי-הבריגאדה שהיו מביאים אותם הביתה. לפעמים באו אלינו כמה יהודים שהיו בי-צבא הפולני, או חיילים יהודים-אנגליים. אבל עם ישראלים לא יצא לי להיפגש. הקומוניסטים במצריים היו בעיקר יהודים. לא הייתי שייכת למיפלגה ולא התי-עניינתי בפוליטיקה באופן מיוחד. גם ה-רעיון הקומוניסטי לא משך אותי. לישראל ולציונות התחלתי להימשך רק עם תחי-לת מילהמת השיחורר.

אני זוכרת כמה דברים מתקופת המלחמה. אני זוכרת את שריטת בתי-כנסת. שרפו בקאמיר, אבל בהליופוליס לא.

בהתחלה גרנו בקהיר. אחריכך עברנו להתגורר בהליופוליס, שהיא אחד מפרי-בריה היות-רייפים של קהיר. שם גמרתי בית-ספר יהודי והלכתי לבית-ספר תיכון אנגלי. היו שם הרבה יהודים מארצות-מוצא שונות. היו הרבה יהודים ספרדים, והרבה שבאו מרוסיה ומארצות אחרות במזרח-אירופה. השפה שכולנו דיברנו בה בעצם היתה צרפתית. שמי הוא ויקטורין, ומרסל היה הכינוי שלי.

אני עצמי ממוצא ספרדי. הורי הם חלק מבולגריה וחלק מתורכיה. ואילו אני נולדתי כבר במצריים. בבית דיברנו ספרדית. זאת היתה שפת-האם שלי. כמו-כן דיברנו גם צרפתית וגם ערבית. בעי-קר עם המשרתים.

ייתכן שיש בי עדיין באיזה מקום גע-גועים למקומות מסויימים הקשורים ביל-דתי, כמו לבית שבו גרתי או לבית הספר שבו חונכתי. כל אדם שמתבגר חווה קצת אל שנות הילדות שלו, לפע-מים, ואל הויכרונות שלו. אבל קשה להגדיר זאת כגעוועים.

לא היתה לי מישפחה גדולה במצ-ריים. היינו די מצומצמים. היו לי שני אחים. אחד מהם נמצא היום בארץ עם מישפחתו והאח השני מתגורר עכשיו בי-צרפת. היו לי עוד דוד ודודה וזהו. עם זה נגמר הכל.

אני עצמי לא הייתי אומרת שהייתי פעי-לה בתנועה הציונית. היו לי חברים וחבר-רות שהיו יותר פעילים ממני. בהליופוליס היה קו של השומר-הצעיר, ובמשך זמן קצר ביקרתי שם. לא המשכתי, כי זה לא משך אותי באופן מיוחד. עד גיל 16

יצמת השפעתה של הטלוויזיה הומחשה השבוע בצורה כמעט פארא-דוכסלית, בשידור הראיונות עם נינו-קהיר. הדברים שהיו בפי המרואיינים (ויקטור לוי, רוברט דסה ומרסל ניניו), ושגרמו לסערה ציבורית שהחיתה את עסק-הביש, היו חמורים. אולם הם לא היו חדשים. לא היה בפיחם של שלושת ה-מרואיינים כל דבר חדש, שאותו לא אמר-רו כבר בעבר בשיחות פרטיות, במיפ-גשים סומביים ואף בראיונות לאמצעי-התיקשורת.

בעבר - לא רק שהדברים וההאש-מות שבפיחם לא צרמו לזעזוע, אלא אף לא זכו בתגובה כלשהי. רק כאשר ניתן היה להשמיע בדיוק אותם הדברים שנאמ-רו כבר בעבר - בצורה ישירה, מול עיניהם של מאות אלפי צופים שמצלמות הטלוויזיה הביאו אל בתיהם את המאשי-מים, נתפסה חומרת ההאשמות במלוא עוצמתה.

מרסל ניניו, למשל, חזרה בראיון הטל-וויזיה על האשמות שהעלתה כבר לפני כחצי שנה, כאשר רואיינה בתחנת-השי-דור הצבאית גלי-צה"ל.

היו לי בתקופת מאסרי הרבה רגעים של ייאוש ודיפרסיה. אמרה מרסל, גי-בורת העסקיביש באותו ראיון. "ברגעים כאלה הייתי שואלת את עצמי: למה לא מוציאים אותנו מבית-הסוהר? למה אנחנו נשארים בכלא? למה יש אפשרות שיח-ליפו אותנו ואין מחליטים?"

בשנת 1956 היתה אפשרות כזאת, ולא החליפו אותנו בגלל סיבות פוליטיות פני-מיות בישראל. זה לא עור הרבה לשפר את מצב-הרוח שלנו. אני זוכרת שבשנת 1956, אחרי מיבצע טיני, בא אלי המנהל-הכללי של כל בתי-הסוהר במצריים, ואמר לי: מרסל, אתם יוצאים! שאלתי אותו: איך? למה? לא ידעתי כלום. והוא הסביר לי: זה בגלל שהמשל הצבאי של עזה, הגנרל דיגווי, שהיה יושב-ראש בית-הדין הצבאי שדן אתכם, נמצא בשבי ישראל.

"מה אפשר לחשוב אחרי שנודע דבר כזה? באופן טבעי הוא חשב שמנינו-ומור עם הישראלים שהם יחליפו את דיגווי עם החבר'ה שלנו. כשזה לא קרה, חשבנו שמכרו אותנו, או שאנחנו אפילו לא מסר-פיק חשובים שינסו לעשות מהארץ משהו בשבילנו... זה היה מאוד לא-נעים. במשך הזמן התגברנו... אבל הנקודה הזאת נש-ארת החוררת ברגעים של דיפרסיה: למה לא יצאנו מבית-הסוהר כשהיתה אפשרות כליכך טובה לשחרר אותנו?"

הקיבוץ

לא משך

אותו ראיון רדיופוני סיפרה מרסל כי ניניו גם את סיפורה האישי. להלן כמה קטעים ממנו: לא הייתי אומרת שאני מתגעעת למצ-ריים. אבל יש תקופות שאני חושבת על שנות הילדות, על הנעורים שחייתי שם. היו תקופות שחייתי די טוב, והיו גם תקופות אחרות, כמו התקופה אחרי שאבי נפטר, שחיו תקופות קשות.

הראיון עם מרסל ניניו שודר בתוכ-נית "ברשות היחיד" של יצחק טישלר, בגלי-צה"ל.